REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorī nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourī de anunciurī:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelike Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărī mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banī.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunī 20 fr., pe trei lunī 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francī.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorī.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunī 5 fl., pe trei lunī 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banī. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 29. **Braşov, Luni-Marţi 8 (20) Februarie.** **1900.**

Enunciaţiunile lui Szell*).

IV.

Axioma politică a ministrului preşedinte actual în aplicaţiunea ei faţă cu naţionalităţile, ca sĕ nu mai citām definiţiunile greóie despre „politica statului naţional maghiar“ şi a „naţiunei unitare maghiare“, se resumă, cum am arătat, în două puncte de direcţiune:

Cel dintâiŭ reclamă necesitatea, de a-se suprima orī-ce agitaţiunī duşmane statuluī. D-l Szell, ca şi toţī antecesorii sĕī, a rĕmas dator cu lămurirea, ce înţelege anume sub agitaţiune duşmană statuluī. Acest concept, cu care se motivézā orī-ce nu place Ungurilor dela putere, este atât de elastic, încât nimenī dintre şoviniştī nu ni-a putut da până acuma o definiţiune. Adevĕrat, că s'a făcut o încercare de a-se defini direcţiunea duşmană statului în legea dela 1893, relativă la întregirea lefilor învĕţătorescī. Dér scim, că acéstă definiţiune e atât de nedefinită şi atât de monstruósă, încât nimenī pe lume, nicī chiar ministrul Wlassics, care a adoptat'o pentru preoţimea confesiunilor nemaghiare puse sub paza poliţiei de stat, nu se póte orienta după ea, dă posibilitatea de a persecuta fără cruţare pe orī şi cine, care nu se va înscrie şi nu va fi primit în céta mamelucilor de tótă categoria ai guvernului.

Când dér Coloman Szell enunţă, că trebue sĕ fiă suprimată agitaţiunea duşmană statului, fără a arăta în ce consistă; şi după ce a declarat de repetite-orī, că numai acea politică póte fi bună, care se învîrtesce în jurul „ideii de stat“ şi ţintesce la construirea „statului naţional maghiar“, trebue sĕ fim în clar, că dânsul numai în formă, ér nicī decum în fond nu se abate dela direcţiunea, ce a urmat'o baronul Banffy. Ba merge chiar mai departe decât acesta, vorbind de tóte piedecile şi stavilele, ce trebue sĕ se pună în calea aşa disei egalităţī a tuturor cetăţenilor, fără de a indica măcar cât de puţin vre o margine până la care s'ar puté scuti vre-un drept óre-care al naţionalităţilor şi fără a face amintire măcar de legea de naţionalitate, care până acum trecea cel puţin ca un fel de garanţă în contra cutropirii, la care tinde mereu „limba statului“ în lupta cu limbile popórelor nemaghiare.

Astfel ajungem la al doilea punct de direcţiune al politicei d-lui Szell: ca fiă-care cetăţén, fără deosebire de naţionalitate, sĕ fiă tratat în mod egal. După cele dise mai sus, acéstă egalitate nu este decât raderea orī-cărui drept, ce se deosebire de dreptul şi legea Maghiarului, ceea-ce este una cu nivelarea şi contopirea forţată în „statul naţional maghiar“.

De aicì vine şi este fórte bine de înţeles, cum d-l Szell se declară solidar în nisuinţele sale cu toţī politicianii maghiarī dicênd, că aceeaşī ţintă o urmăresc cu toţii, şi cum vede óre-care deosebire numai în modul de aplicare şi de procedere. Apoi complimentul, ce l'a făcut lui Komjathy, că şi politica acestuia este o politică naţională maghiară! Komjathy nicī nu i-a rĕmas dator cu rĕspunsul, mulţămindu-i mai în urmă, cu altă ocasiune, că a declarat, că toţī Maghiarii urmăresc aceeaşī ţintă.

Suntem aşa-dér în clar cu direcţiunea politicei lui Szell în cestiunea naţionalităţilor, şi ar fi pĕcat sĕ mai pierdem cuvinte cu privire la acésta. Acum putem înţelege de ce ministru-preşedinte a întrat în mersul ideilor şi al tendinţelor lui Komjathy, la afirmarea acestuia, că institutele de banī române sunt un pericul pentru statul naţional maghiar. Putem înţelege mai departe, cum Coloman Szell s'a declarat gata, ba chiar dator de-a sta de vorbă eventual cu compatrioţii şi „fraţii“ românī, carī ar merge la el sĕ-i spună cum şi când voesc sĕ părăsescă pasivitatea.

Firesce, pentru-ca sĕ dispară tóte disensiunile şi egalitatea sĕ fiă perfectă nu póte fi mai bine venită, decât încetarea totală a oposiţiunei Românilor, renunţarea lor definitivă la orī-ce luptă de revindicare a drepturilor naţionale.

Despre părăsirea luptei naţionale din partea Românilor d-l Szell e gata a convorbi şi a discuta. Décă însĕ s'ar trata de susţinerea postulatelor drepte ale Românilor, firesce, că d-l Szell n'ar putea sĕ stea de vorbă nicī un moment cu vre-un compatriot şi frate român, din simpla causă, că, cum a declarat, în contra unităţii naţionale maghiare, nu e permis a-se întêmpla nimic.

Ce sens ar şi avé a vorbi cu Românii despre drepturī, ce li ar compete lor ca Românī, când toţī fără deosebire de naţionalitate sunt „egalī înaintea legii“ şi când „agitaţiunī contrare statului naţional maghiar“ nu se pot tolera?

*) A-se vedé N-rii „Gaz Trans.“ 24, 26 şi 27 din 1900.

Cestiunea naţionalităţilor în dietă.

De Joi începênd se desbate în dieta ungară budgetul ministeriului de interne.

Desbaterea acésta este de astă-dată de-un interes deosebit pentru noi, fiind-că atât din tabĕra oposiţională, cât şi din partea gardei mamelucilor guvernului, se aud vocī şi se pronunţă discursurī late şi umflate asupra *cestiunei naţionalităţilor*. De când ministrul preşedinte Szell a ţinut cunoscutul sĕu discurs privitor la politica lui naţională „părinţii patriei“ au mâncărime de limbă şi care de care vré sĕ se arete mai voinicos şi mai competent în a propune mijlóce şi mĕsurī faţă cu naţionalităţile.

Spaţiul fiindu-ne prea scump, vom face aci o revistă generală asupra vorbirilor, carī s'au ţinut în şedinţele de Joi şi Vinerī ale detei.

Şedinţa de Joi. A vorbit érăşī faimosul kossuthist Bela *Komjathy*. S'a ocupat mult cu *Românii*, ale căror instituţiunī, dise el, sunt fórte numĕróse şi formézā un corp cu totul deosebit, aşa că statul maghiar abia décă mai póte birui cu ei. Asta nu mai merge şi toţī Maghiarii trebue sĕ-şī dea mâna, ca sĕ curme rĕul. Vorbirea de dĕunădī a ministrului preşedinte îi dă óreşcare speranţă în privinţa acésta, căcī ministrul a dis, că *„una suntem în ce privesce scopul“*. Cestiunea naţionalităţilor nu e numai o cestiune internă. Isvorul mişcării Românilor de pildă îl găsesce Komjathy în Bucurescī, de-acolo se agită şi se aţîţă mişcarea lor. Mişcarea Slavilor din Ungaria îşī are centre la Moscva, la Petersburg, la Belgrad etc.; cei din Rusia caută mereu sĕ întreţină legăturī cu bisericile ortodoxe din Ungaria, ba în o parte din aceste bisericī nu se rógă pentru Franciscc Iosif, ci pentru Ţarul Nicolae.

Inşiră apoi Komjathy câte verdī şi uscate: spune cum în pressa din afară Ungurii sunt mereu atacaţī, cum în Francia, Italia, Belgia se scrie şi se vorbesce contra Ungurilor şi nu este congres în străinătate, în care sĕ nu se audă vocī împotriva tendinţelor maghiare.

De drag ce-i are pe Românī, se ocupă apoi érăşī cu ei, că nu e dór lucru puţin când „Valachii“ nu vor sĕ recunóscă egemonia ungurésca, nu vor uniune personală, nicī stat independent maghiar după calapodul lui Kossuth; ei vor mai bine, ca Ardealul sĕ fiă autonom, de aceea sunt contra dualismului, ba se pórtă chiar cu idei federaliste. Spune dumnealui, că până când poporul Valach nu va fi scos de sub *terorismul* conducĕtorilor ispravă mare n'are sĕ se facă, şi recomandă ministrului preşedinte Szell sĕ calce tot în pasul „agitatorilor“, sĕ-i pândéscă şi sĕ-i urmăréscă, ca se simtă ei, că au de lucru cu lei şi paralei, ér nu cu ciuhe.

Mult îl rod la inimă pe Komjathy băncile româncescī. Ar vré sĕ le stîngă într'o lingură de apă, dér fiind-că nu póte, agită şi aţîţă contra lor. Dice, că băncile nóstre româncescī nu fac numai politică naţională, ci şi politică economică contra statului maghiar. Ele cumpĕră moşiile Ungurilor ardelenī pe sémă Românilor, sprijinesc inteligenţa română cu banī şi sporesc tabĕra ultraiştilor. Despre „Albina“ dice, că lucrézā adī cu milióne şi sub aripele ei s'au înfiinţat la vr'o 70 de băncī „Aicī e isvorul de căpetenie al primejdiei.“ Cere dér dela Szell, ca cu legea în mână sĕ stânginéscă activitatea băncilor române.

In fine dice: „Acela va fi cel mai mare bărbat de stat al Ungariei, care rupênd cu vechile tradiţii va dice, că acest stat trebue sĕ fiă, şi încă maghiar sĕ fiă.

Şedinţa de Vinerī. A vorbit mai întâiŭ próspetul mameluc Todor *Fassie* (di Sfăşie). Firesce, a lăudat mult pe stăpânul şi patronul sĕu din fruntea guvernului, sub a cărui conducere, dise, statul va progresa şi va înflori, şi de bine ce domnul mameluc se crede şi profet a mai spus, că ţéra acésta va mai sta încă o miie de anī tot ca stat puternic maghiar. Nu se îndoesce, că politica naţională maghiară a guvernului va susţiné şi drepturile naţionalităţilor şi toţī „Românii cuminte“ recunosc, că fericirea numai în instituţiunile „liberale“ ale statului maghiar ş'-o pot afla. A protestat în contra lui Komjathy, care a dis, că Românii gravitézā mai mult spre România, decât spre Ungaria. Asta nu-i adevĕrat, căcī dóră şi poporul român de rênd învaţă unguresce (éljen-urī.)

Groful *Benyovsky* S. e de părere, că cestiunea naţionalităţilor nu póte fi sugrumată cu forţa, dér nu póte fi nicī resolvată prin concesiunī prea marī. Resolvarea ei constă numai în crearea de stărī materiale bune. Atuncī naţionalităţile nu vor mai gravita înafară, Valahii nu vor mai merge în România, ci vor rĕmâné aicī în ţéră, ba chiar şi cei ce s'au dus au sĕ se reîntórcă (*Madarasz: Sĕ ne feréscă Dumnedeu.*) Cum sĕ se însufleţéscă Slovacii de ideia de stat maghiar, décă fómea şi miseria îi face sĕ emigreze. Décă dér guvernul voesce serios resolvarea cestiunei naţionalităţilor, atuncī sĕ-şī ţină de datorinţă a uşura starea lor materială scăpătată.

Vorbesce apoi deputatul Ighiului *Werner* I. şi ţine un discurs plin de violenţă politică. El s'a ocupat în mare parte cu *Saşii* a căror politică o numesce perfidă; le impută tendenţe centrifugale; spune, că speranţele lor şi astădī sunt concentrate în Viena, ba trag cu ochiul chiar şi către Berlin. In tesă generală perciunato-pintenatul mameluc mărturisesce, că vorba fiind despre politica de naţionalitate, naţiunea maghiară a mers la 1868, prin crearea articulului de lege despre „egala îndreptăţire“ a naţionalităţilor, până la limitele cele mai estreme permise; aicī ea trebue sĕ se oprésca şi sĕ aştepte ca elementele moderate din sinul naţionalităţilor sĕ ajungă de-asupra şi sincer şi fără reservă sĕ se pună pe basa legilor unguresci.

Drept remediu spune, că datoria statului ar fi, de a-şī da silinţa, ca lamura inteligenţei din sinul naţionalilor sĕ între în funcţiunī de stat etc.

Procesul dela Baia-de-Criş.

(Raport special al „Gazetei Transilvaniei“.)

După ascultarea acusaţilor şi a martorilor, substitutul de procuror *Nogal* Karoly fù învitat de judecător sĕ-şī ţină vorbirea de acusă.

Nogal începù sĕ încurce frase din actul de acusă al procuraturei din Deva şi ar fi voit sĕ facă imputărī Românilor, că şi-au uitat de Iancu. Insĕ judecătorul îl prevenì îndrumându-l la obiect. Scena acésta l'a cam amărît pe d-l substitut, care curênd a şi întors fóia, ba continuându-şī discursul începù sĕ laude pe Iancu, dicênd, că a fost bărbatul cel mai cinstit şi mai ideal, ca persónă.

Curênd însĕ Nogal şi-a eşit érăşī din sărite. Ca din senin el voi sĕ revină la imputările, că Românii ar fi uitat pe Iancu. Dér nu l'a lăsat érăşī judecătorul şi l'a îndrumat la ordine.

Procederea acésta a judecătorului l'a mâhnit aşa de mult, încât d-l substitut declarà, că nu mai vorbesce, şi se aşedà pe scaun. Imprejurarea acésta l'a făcut pe judecătorul Bigner sĕ despereze, căcī se vedea ameninţat de primejdia de a i-se nimici tóte ostenelele şi de a declara pertractarea de nulă. A început'o dér cu binele şi cu rugărī şi insistenţe i-a succes sĕ înduplece pe vorbitor a-şī continua „rechisitorul“.

Acesta se mulcomì şi începù din nou — dér pe o córdă mult mai şovinistă. A dis, că Iancu a luptat contra statului maghiar, de aceea s'a făcut vinovat, ér cel ce-l preamăresce încă e culpabil; a dis, că cei trei acusaţī au demonstrat cu *tricolorul României*, de aceea ei cad sub penalitatea

codului de contravenţii; apoi susţine morţiş, că s'a făcut *politică în biserică*, ceea-ce trebue pedepsit, ér la fine s'a jăluit, că tinerii aceştia din Clujiŭ au turburat liniştea şi pacea dintre Ungurii şi Românii din Baia-de-Criş etc. Ca încheiere cerù *condamnarea* şi pedepsirea celor trei acusaţĭ.

După o mică pausă, judecătorul provócă pe primul acusat *Steer* sĕ se apere.

Acusatul Steer:

Onorată judecătoria cercuală! N'am sĕ dic multe. Partea juridică a acusei o vor trata în merit apĕrătorii noştri, der totuşĭ ţiu sĕ însemn, că fórte mĕ bucur, că d-l substitut de procuror a binevoit sĕ-mĭ premérgă dându 'mĭ o atenţiune neasteptată. Anume d-lui mĕ pune sub acusă şi pe mine pe basa §-ilor 191 şi 174, cu tóte-că în înţelesul juridic numai de complice pot fi considerat, ér nu ca unul, care în faptă aşĭ fi comis delictele amintiţilor §-ĭ. Dér d-l substituit de procuror cu sciinţa-'i confusă juridică a aflat de bine sĕ mĕ egaliseze şi sunt vesel de curtoasia d-lui. Ţin sĕ declar hotărît, că precum atuncĭ când am depus cununa pe mormêntul eroului nostru sfânt am fost solidar întru tóte cu colegii meĭ, aşa şi acum mĕ solidarisez cu ei şi rog sĕ mi-se aplice şi mie o asemenea pedépsă, ca lor. Er ce mĕ privesce procesul de adĭ, ca tînĕr român trebue sĕ resping cu indignare incompetenţa, prin carea d vóstră voiţĭ a vĕ presenta ca apĕrătorii bisericei române şi prin care vĕ arogaţĭ dreptul de a judeca, că cine a fost Iancu! Asta nu se ţine de d-vóstră. (*Judecătorul*: Iţĭ retrag cuvêntul, ţine te strîns de obiect...) N'are a face. Precum observ, pe d-vóstrĕ vĕ supĕră atitudinea, ce am luat'o ca tinerĭ românĭ preamărind pe Iancu şi manifestând admiraţiunea, ce o are un popor sclăvit şi jignit faţă de figura lui eroică. (*Judecătorul*: Te fac atent, că décă te mai abaţĭ îţĭ retrag definitiv cuvêntul...) Ei bine. Conform dreptăţii sfinte şi a legei aştept cu linişte sentinţa.

Acusatul Novacovicĭ rostesce abia câte-va cuvinte. Densul dice:

Sunt acusat în basa § ului 174 din legea penală. Acest paragraf sancţionat de Majestatea Sa, după d-vóstrĕ, mĕ oprescе sĕ preamăresc faptele unui erou, care a fost decorat de însu-şĭ Majestatea Sa! Numai atât! Şi cu acésta încheiŭ apĕrarea mea!

Urméză apĕrarea **acusatului I. Scurtu**: D-le judecător! Sunt fericit, că pot lua cuvêntul ca acusat pentru făptuirĭ de carĭ tot-déuna mĕ voiu simţi mândru şi pe carĭ tot-déuna le voiŭ sĕvêrşi. Nu vreu sĕ mĕ apĕr cu scopul de a fi achitat orĭ a mi-se atenua pedépsa. Vréu sĕ mĕ apĕr, pentru a confirma din totă inima ceea-ce-am sĕvîrşit cu colegii mei, în numele tinerimei univ. române din ţéră... Aicĭ, în faţa justiţiei, noi avem sĕ rĕspundem pentru o faptă nobilă. Cu ochii la cununa de laur cu tricolor, vĕ asigur, că rĕspunderea nóstră e cea mai morală, pentru-că privesce numai actul românesc creştinesc al depunerei cununei pe mormênt şi în biserică. O rĕspundere gravă şi penibilă e însĕ aceea a celor-ce un act de pietate l'-au forţat ca act criminal, şi-o creştinéscă cunună au tîrĕit'o aicĭ la judecătoriă ca... *corpus delicti*. Intr'adevĕr, acésta n'am mai pomenit'o nicĭ în istorie, nicĭ în romane chiar, şi nicĭ chiar în... statul maghiar.

Judecătorul: Odată îţĭ detrag cuvêntul. Fii la obiect!

Acusatul Scurtu: E greu sĕ vorbescĭ când se suprimă libertatea cuvêntului. Voi fi la obiect, bine. Trebue sĕ constat înainte de tóte, că actul de acusă şi însuşĭ discursul substitut de procuror nu's acte juridice, sunt non sensurĭ. Sunt acte de prigonire politică. Dela un representant al statului şi dela justiţia, acésta nu e numai inadmisibil, dér şi condamnabil.

In ce se baséză acusa? Antâiŭ, în §. 174 (Acusatul îl citéză textual şi-'l traduce românesce). Ei bine, aşĭ vré sĕ mi-se arate vre-o lege séu orĭ-ce alta, care se declare pe Iancu culpabil şi faptele lui sĕ le fi condamnat vre-odată. Iancu e o personalitate istorică ideală, stea între stelele lumei viteze şi martire. Nicĭ judecătorĭ, nicĭ lege, nicĭ procuror, nicĭ germanĭ şi nimenĭ altul n'are competenţa de al judeca pe acela, pe care istoria l'a judecat şi Cel din cerurĭ, ca pe cel mai ideal luptător, recunoscut chiar şi de istoricii d-v. şoviniştĭ.

§. 191? Dér n'aţĭ audit martorii? Este o monstruositate sĕ faceţĭ un delict contra religiei dintr'un act de pietate. Paragraful acesta (il cetesce) prevede ca punibil scandalul în biserică. Scandal e în Ungaria sĕ te rogĭ? Noi avem religia nóstră recunoscută de stat, şi chiar un representant al acelui stat, care ne prigonesce biserica, se pretindă a o apĕra, condamnându-ne pentru-că suntem creştinĭ?! Nu sciu ce religiă aveţĭ d-vóstrĕ, décă pietatea o priviţĭ scandal. Atâta sciu însĕ, că unei asemenea religii nu mĕ voiŭ închina nicĭ-odată.

§. 36? Dér d-l procuror idee n'are, care-i tricolorul României (Acusatul esplică deosebirea. — Coresp.) Acesta de pe cunună e tricolorul nostru, al vechiului Ardeal, simbol al individualităţei nóstre naţionale.

D-l procuror se miră de ce n'am pus tricolor unguresc pe cunună. Cu un alt drept mé mir şi mĕ indignez eu pentru mirarea asta a d-lui procuror. N'am pus tricolor unguresc, pentru-că e veche datina sĕ pui pe cununĭ colorĭ carĭ, sĕ simboliseze viéţa defunctului (alb la feciórе, lila la matróne etc.)

Unui erou nu i am putut pune pe mormênt de cât laurĭ şi valorosului Român carĭ colorĭ se potrivesc, décă nu tricolorul sub care a luptat? Tricolorul unguresc — ar fi o insultă pe mormêntul lui Iancu!

Avem pe Iancu drept ideal toţĭ Românii. Fiind-că toţĭ ne inspirăm de *şciinţă* şi de *onóre*, nu de politică dubiósă ca d-l procuror. Şciinţa ne îndréptă la istoriă, unde cel mai ilustru bărbat ideal român e Iancu, ér onórea ne dictéză sĕ adorăm pe cel-ce pentru onóre, în onóre şi cu onóre a trăit, a luptat, a suferit martiriu şi a murit.

Acestea le-am spus şi în cuvêntarea din biserică, pe care aşĭ ceti-o décă d-l judecător n'ar fi atât de nervos şi atât de intolerant. (*Judecatorul* se mişcă furios).

D-l procuror mai spune, că nu contestă tinerimei idealismul. Atuncĭ de ce ne urmăresce? — Ca fiă care om, eu n'am găsit un ideal mai strălucit ca Iancu. Acésta convingere o primim toţĭ deja la sînul mamelor nóstre: sĕ n'avem alt ideal de urmat, decât al poporului nostru, al cărui ideal a fost şi este şi va fi Iancu!

Judecătorul: A doua-óră, îţĭ detrag cuvêntul.

Acusatul Scurtu: Nu cer achitare, d-le judecător, ci dic: décă §. 174 se interpretéză în ţéra asta aşa, că a preamări pe eroi dinasticĭ ca Iancu e delict, eu totuşĭ voiŭ preamări tot-deuna pe Iancu; décă §. 191 se aplică creştinismului şi nu păgânismului şi décă religia d-vóstră cere sĕ nu ne rugăm în bisericile nóstre, ci la idolĭ antidinastică, eu totuşĭ nicĭ-odată nu mĕ voiŭ ruga altfel; în sfîrşit décă tricolorul de pe cunună e al României, în acel sens — nu'i aşa? — şi eu aşĭ puté fi cetăţean român..

Cu alte cuvinte, décă virtutea e pĕcat şi pĕcatul virtute înaintea acestei justiţii dubióse, care se contestă cu drept în orĭ-ce moment, atuncĭ cer şi ţin sĕ se iee la protocol, că vréu cea mai severă condamnare. (Judecătorul ia la protocol).

In ce privesce special tricolorul României, d-vóstră ca absolvenţĭ de drept şi ca organe ale justiţiei statului ar trebui sĕ sciţĭ mai multă carte din dreptul internaţional, decât sĕ nu cunósceţĭ tricolorul României.

Judecătorul: Iţĭ detrag definitiv cuvêntul: e pentru a treia-óră.

Acusatul: Atuncĭ trec la alt obiect.

Judecătorul: Nu mai ai cuvênt.

Acusatul: Protestez cu indignare. Comiţĭ abus de putere. Fac cas de nulitate.

Ap. *Dr. Pop* se alătură la casul de nulitate.

Rap.

Administraţia, legea de naţionalitate şi cestiunea naţionalităţilor.

„*Budapesti Hirlap*" publică la loc de frunte un articol din care estragem următórele constatărĭ fórte preţióse pentru împrejurările de faţă:

„Legea de naţionalitate dela 1868 nu este idealul nostru, nu corĕspunde cât de puţin concepţiunilor din epoca modernă relativ la cestiunea naţionalităţilor; nu corĕspunde acésta lege nicĭ sentimentelor, nicĭ convingerei nóstre politice. Despre aceea, că statului maghiar, legislativei maghiare sĕ nu-i fie iertat a *maghiarisa din oficiu pe cetăţenii statului maghiar*, sĕ lăsăm pe cei din *Braşov* şi *Sibiiu* a vorbi celor, ce o cred, ér nu nouĕ. Insĕ după-ce legea de naţionalităţĭ esistă şi într'o privinţă séu alta légă mânile legislativei nóstre, noi trebue sĕ creăm o situaţiă (administraţiă), în virtutea căreia *causa maghiarisării*, respectiva esecutarea legei de naţionalitate *s'o încredinţăm administraţiei* şi sĕ nu ne trecem vremea cu ea in parlament.... Am vĕdut în trecut cum guvernul Wekerle a făcut procesul Memorandului şi procesul Replicei fără parlament şi fără secţiune de naţionalitate. *Şi pe viitor se póte încredinţa tot aşa de bine administraţiei justiţiei înfrânarea agitaţiunilor de naţionalitate, séu pedepsirea lor.* Agitaţiunile de naţionalitate n'au insemnătate *politică*, ci numai *poliţială*; asta va sĕ dică împrejurarea, că Coloman Szell a readus secţiunea naţionalităţilor în secţia poliţiei de stat, unde a fost mai înainte şi unde va fi pe viitor"....

Am înţeles: *maghiarisare prin administraţiă* şi persecuţiune *poliţienéscă*, ér pe de asupra avis procurorilor sĕ urmăréscă orĭ-ce manifestaţiă naţională în sînul naţionalităţilor, căcĭ dór şi aşa se póte înfrâna şi pedepsi orĭ-ce „agitaţiune".

Caraghioslîc „patriotic".

(*Ciupercile după ploie rĕsar.*)

Ce o mai fi şi asta?

Nicĭ nu s'a uscat bine tiparul, în care a fost turnată „epocala" vorbire a ministrului preşedinte Szell în cestiunea naţionalităţilor, şi étă că se ivesce în „patria" Tiszaiştilor, Oradea-mare, un grup de ciupercĭ, botezat de foile maghiare „grupul Românilor *moderaţĭ* şi *cuminţĭ*", care şi-a alcătuit un plan uriaş — formarea şi constituirea aşa numitei „*Lige române patriotice*".

Foile unguresci „Budapesti Hirlap", „Pesti Napló", „Egyetértés" ş. a. publică în colónele numerilor lor dela 18 l. c., ca la comandă, comunicate aprópe identice, ce afirmativ li-se trimit din Oradea-mare, der se vede cât de colo, că ele sunt pregătite în oficina oficioşilor din Budapesta. Étă de ce e vorba:

Ci-că pentru împăcăciunea dintre Românĭ şi Ungurĭ se fac paşĭ „vrednicĭ de a fi băgaţĭ în sémă". De când cu „frăţietatea" inaugurată la masa vlădicului Goldiş din Arad, „elementele moderate" din sînul Românilor se ocupă cu „ideia împăcării", şi a sosit „plinirea vremii", ca seminţa aruncată la aldămaşul din Arad sĕ aducă acum róde. Marĭ ostenele şi marĭ silinţe — dic numitele foi — îşĭ dă episcopul Goldiş, ca vorbele frumóse rostite la masa albă, sĕ fiă urmate de fapte. Influenţa lui îmblânditóre, moderată şi patriotică se simte la întréga preoţime din Bihor, şi „pe când Românii greco-catolicĭ îşĭ susţin vechia lor reservă, pe atuncĭ greco-orientalii se pórtă aşa, încât deşteptă încredere la Maghiarĭ".

Dér én sĕ vedem ce adecă se pregătesce? Numitele foi ne spun, că în localităţile locţiitorului de vicar gr. or. din Oradea, Ioan *Groza*, s'au adunat „domnii românĭ": *Papp* Miklos (di Niculae Pop, de fel din Bucerdea-vinósă) director de finanţe, *Maros* Traján secretar de finanţe, *Gramma* Döme, inspector de şcóle reg., Florian *Duma* advocat, *Krajnik* Joszef notar cercual şi *Tirn* Miklos, învĕţător. Aceştia împreună s'au sfătuit asupra înfiinţării „Ligei patrioţilor românĭ" şi au însărcinat pe Gramma sĕ scrie un articul într'o foiă română moderată, în care sĕ pregătéscă „opinia publică" română şi sĕ desfăşure scopurile „ligei patriotice". Gramma s'a şi adresat la „Controla" din Timişóra, al cărei redactor i-a rĕspuns îndată, că planul e „*pompaş*" şi „*actualis*". Oradanii din vorbă vor sĕ pună în fruntea „ligei" pe directorul de finanţe *Papp* Miklos.

Fóia „*Nagyvárad*", organul tiszaiştilor, publică deja un articol din partea unui „distins conducĕtor român", care, dic foile din Peşta, reoglindéză gândirea Românilor moderaţĭ şi mai ales „efectul, ce l'a esercitat asupra Românilor politica lui Coloman Szell". Etă ce se dice în acest articol:

„Dela instalarea episcopului Goldiş, în cercurile Românilor cuceresce tot mai mare teren ideia înfiinţării unei *lige patriotice*. Inceputul acesta a fost în mare parte ajutat de enunciaţiunile făcute în *noua eră* şi naţionalităţile sunt bucuros convinse, că faţă cu ele se va validita dreptul, legea şi dreptatea. Românii aşa-dér trebue s'o spună pe faţă, că *ce voesc?* Voesc ei *stat maghiar complet*, în care toţĭ cetăţenii, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, sĕ se simtă fraţĭ? Mai mult decât atâta nu póte voi nicĭ un Român, căcĭ altfel n'ar protesta nicĭ ultraiştii contra acusei de nepatriotism. In trecut Maghiarii şi Românii s'au depărtat mult unii de alţii şi numai o mică fracţiune s'a alăturat la politica, al cărei conducĕtor este membrul din camera magnaţilor Iosif *Gall*. N'au ascultat, decât de agitatorĭ, şi au fost strîmtoraţĭ acei patrioţĭ român,, carĭ stau în serviciul statului maghiar: *funcţionarii*... Aşa s'a făcut pasivitatea şi astfel s'a pierdut creditul politic al Românilor. In „noua eră" însĕ s'a conceput încrederea reciprocă; trebue dér, ca Românii moderaţĭ şi patrioticĭ *sĕ desfăşure stindardul*, punĕnd în frunte pe *funcţionarii de stat* românĭ; sĕ-şĭ facă o ligă în serviciul împăcării, al frăţietăţii şi al intereselor adevĕrate ale Românilor"...

Nu mai comentăm. O „ligă patriotică" de funcţionarĭ, carĭ sunt comandaţĭ a înveseli lumea „nepatriotică" a pretinşilor duşmanĭ ai statului cu astfel de caraghioslîcurĭ, nu póte produce, decât un hohot general între Românĭ. Va rîde dimpreună cu ei, de sigur, şi deputatul Polonyi, care e de părere, că Românii trebue sĕ fiă „pacificaţĭ".

Rĕsboiul din Africa sudică.

Scirile, ce sosesc de pe câmpul de rĕsboiŭ ne arată o desĕvîrşită schimbare de front şi de plan de campaniă din partea Englesilor. Aceştia au părăsit ideia de a libera Ladysmith-ul, şi şi-au concentrat tóte forţele lor pe linia rîului Modder, pentru a libera oraşul *Kimberley* şi, décă le e posibil, a trece în statul liber Oranje, de unde sĕ continue rĕsboiul contra Burilor. Acéstă tactică a generalissimului engles Roberts pare a avé şanse mai marĭ de reuşită.

Deja Vinerĭ lumea întrégă fù surprinsă de scirea, că generalul *French* a întrat în *Kimberley*, pe care Burii îl ţinuseră asediat timp de 120 de dile. Scirea acésta se confirmă şi din *Bruxella*, pe urma unei depeşĭ sosite acolo din Pretoria. Se dice anume, că generalul bur *Cronje* şi-a retras tóte trupele în faţa preponderanţei forţelor englese şi cu 10,000 de ómenĭ e decis sĕ apere acum drumul, ce duce spre *Bloemfontein*, capitala statului Oranje. Intre Englesĭ şi Burĭ n'au fost lupte serióse. Étă scirile mai nouĕ de pe câmpul de rĕsboiŭ:

French în Kimberley.

Londra, 17 Februarie. Lui „*Standard*" i-se comunică din *Wedraai* cu data de 15 l. c.: După un comunicat oficios sosit aicĭ, generalul *French a sosit în Kimberley* şi séra a cinat la club.

Londra, 17 Februarie. Din *Iacobsdaal* se anunţă agenţiei „Reuter" cu data de erĭ: După micĭ hărţuelĭ cu Burii, Englesii au ocupat adĭ Jacobsdaal. Artileria a alungat cu bombe pe Burii din împrejurime. Colóna lui French a ocupat trei vadurĭ pe rîul Modder. French a înaintat apoi repede spre Kimberley. Burii au părăsit *Alexandersfontein*, pe care l'au ocupat trupele englese.

Bruxella, 17 Februarie. O depeşă sosită din *Pretoria* confirmă scirea, că Burii au întrerupt asediarea oraşului Kimberley şi generalul *Cronje* şi-a concentrat şi retras tóte trupele. Luptă seriósă n'a fost, Burii n'au pierdut decât 25 de ómenĭ. In faţa preponderantei forţelor englese, *Cronje a fost silit sĕ se retragă* şi sĕ-şĭ concentreze puterile pentru apĕrarea drumului, ce duce la Bloemfontein.

Agentul transvaalian Leyds nu este de loc îngrijat de succesul Englesilor. *Leyds* dice, că Cronje s'a retras numai pentru-că e pe deplin sigur, că va bate pe Englesĭ în alt loc. Retragerea lui Cronje este numai o cursă aruncată Englesilor. *Leyds* e deplin convins, că Englesii vor întimpina în curênd o crudă surprindere.

Dispositia în Londra. — Unde e Cronje?

Londra, 17 Februarie. Grosul poporaţiunei plutesce în elanul victoriilor din urmă. Cercurile militare însĕ nu împărtăşesc de loc acest optimism. Toţĭ se întrebă: *unde e Cronje?* Bate la ochĭ, că Englesii n'au luat până acum dela Burĭ nicĭ un tun

și n'au prins nicĭ o trupă a lor. Cronje și-a pregătit retragerea deja de o săptămână. O mare desamăgire pricinuesce faptul, că *Roberts* nu e în clar cu aceea, că óre Burii au părăsit orĭ nu granița Maggerfontein. Ingrijirile le potențéză și aceea, că Burii înaintéză neimpiedecațĭ spre *Naauwport* și spre *De Aar*.

Buller atacă din nou.

Londra, 17 Februarie. Din *Lorenzo-Marquez* se anunță, că *Buller a trecut erĭ peste Tugela*. — Din *Durban* se depeșéză, că Buller a trecut cu armata întrégă peste Tugela și a ocupat *Valkrautz*.

Lupte în Capland.

Pe când se petrec acestea la apus și răsărit, în partea sudică Englesii au fost rĕu bătuțĭ de cătră Burĭ. După un raport ce-l primesce „*Daily Telegraph*", la 13 l. c. aprópe de Rensburg au fost lupte marĭ, în care Englesii au avut pierderĭ însemnate. Englesii s'au retras la *Arundel*, dér nicĭ aicĭ nu sunt sigurĭ.

Scirĭ diverse.

Lord *Roberts* telegraféză la Londra din Jacabsdaal, că generalul *Kelly-Kenny* a luat dela Burĭ 78 vagóne cu munițiunĭ, între carĭ 2 încărcate cu puscĭ-Mauser, 8 lădĭ cu granate și 10 buțĭ cu pulvere esplosivă.

*

Din *Ladysmith* a scăpat dilele trecute un diarist, care spune, că Englesii de acolo nu se mai hrănesc decât cu carne de catâr și cal. Fiertură nu este peste tot. O mică ólă cu lapte costă $8\frac{1}{2}$ șilingĭ, 1 ou 3 șilingĭ, $5\frac{1}{2}$ funțĭ tutun costă 1 font sterling, adecă 48 florinĭ.

*

Despre generalissimul *Joubert* se susține, că a plecat în ajutorul lui Cronje. De-i va succede sĕ se unéscă cu el Burii vor opune Englesilor 35,000 de combatanțĭ.

SCIRILE DILEI.

— 7 (19) Februarie.

Agitările în contra băncilor române se continuă în colónele kossuthistului „Egyetértés" cu o impertinență caracteristică patrioților perciunațĭ. De astă-dată turbă mai ales în contra noului institut român de banĭ „Bihoreana" din Oradea-mare, despre care spune, între altele, că din venitul sĕu curat de *37,711 fl. 38 cr. (?)* se vor da 1000 fl. „Asociațiunei transilvane", apoi „museului pentru păstrarea amintirilor dela Iancu" și a „relichielor revoluțiunei din 1848," „sume însemnate vor primi apoi foile tribuniste, carĭ fac reclam" etc. De unde au scos scribăleii dela „Egyetértés" aceste scirĭ tendențióse, ei vor fi sciind. Vedem însĕ, că infamia lor merge atât de departe în căutarea mijlócelor de-a agita, încât falsifică chiar bilanțurile băncilor nóstre, luând corónele drept florenĭ numai pentru-ca presentând sumele în duplu sĕ bage cu atât mai mare spaimă în cei pe carĭ îi ațiță.

Prelegerĭ economice. Din Voila, în comitatul Făgărașului, ni-se scrie: In 2 (14) l. c. s'au ținut în comuna nóstră prelegerĭ economice din partea „Reuniunei economice comitatense din comitatul Făgărașului", sub presidiul preotului reformat Balla, care a deschis adunarea în limba română. A vorbit prot-not. comit. d-l Ales. Bele despre reuniunĭ peste tot, precum: însoțirĭ de credit sistem Raiffeisen; de înmormĕntare; asigurarea vitelor etc. După aceea a vorbit cu succes învĕțătorul Albani despre pomărit în genere. Tot asemenea în vĕț. G. Codrea, despre pĕmênt, soiurile și cultura luĭ. Popor a fost mult de față nu numai din Voila, dér și din comuna vecină Sâmbăta infer. N'ar strica, décă la asemenea ocasiunĭ s'ar avé mai mult în vedere partea practică a lucrului. Inceputul e bun, sĕ sperăm a merge inainte: nu numai sĕ i-se ia țĕranului, dér sĕ *i-se mai și dea*, măcar povețe economice.

Petrecere română în Viena. Astădĭ primirăm o învitare la petrecerea cu dans, ce se va ține sub protectoratul Escelenței Sale a d-lui *Nicolae Dumba* la 2 Martie st. n. 1900 în „Cursalon" din Viena în favorul fondului alumneului societății academice „România Jună". Comitetul este astfel compus: Dr. Sterie N. *Ciurcu* president de onóre, Dr. Alesandru de *Vaida-Voevod* president, Cesar B. *Poppovits* vice-president, Caius *Brediceanu*, vice-president, Teofil *Ivanovicĭ* cassar, Adrian *Bădnărescu* secretar; membri în comitet: Gavril E. *Barbu*, Dr. Isidor *Bodea*, Luc. *Bolcaș* I. cav. de *Calmuțchi*, Carol *Conia*, Dr. Ales. *Corinna*, Nicu *Dracinschi*, Dr. Octavian *Gheorghian*, Dr. Nicu *Hackmann*, Dr. Victor *Iliuț*, Aurelian *Isopescu*, Richard *Lincu*, colonel I. P. Ales. *Lupu*, Iuliu *Mălinaș*, Eugen *Muntean*, Traian *Mureșianu*, baron I. X. *Mustatza*, Traian *Păscuțiu*, Eusebie *Pătraș*, Romulus *Pop*, Dr. Ales. *Popa*, Iosif *Popovicĭ*, Mihaiŭ *Popovicĭ*, Octavian *Proșlean*, Aurel de *Sanciali*, Traian de *Sanciali*, Ilariu *Sassu*, Gulielm *Șorban*, Marius *Sturza*, Dimitrie *Țurcan*, Dr. Ioan de *Vaida-Voevod*, Iosif *Vancea*, George *Vodă*, Mihaiŭ *Voloșencu*.

„Lipovana". Precum ni-se telegraféză, adunarea generală a institutului de credit și economii „Lipovana" din Lipova s'a amânat pe diua de *8 Martie n. 1900*. Nu se va ține decĭ în 1 Martie, cum se anunțase în primele două publicațiunĭ.

Emigrările din comitatul Borșod. Vice-șpanul comitatului Borșod a raportat în congregație, că emigrările au început sĕ ia și în comitatul Borșodului dimensiunĭ amenințătóre. Amintĭ vre-o 6 comune, ai căror locuitorĭ emigréză în massă, făcênd loc perciunaților, ce vin din Galiția.

Pentru cârciumarĭ. Ministrul Hegedüs a dat o ordinațiune, prin care dispune, ca dela 1 Iulie 1900 încependu toțĭ vêndĕtorii de rachiu sĕ folosescă la mĕsurarea beuturei sticle cu timbrul corónei.

Societatea „Junimea Comercială" din Giurgiu, în România, și-a ținut adunarea generală în 6 Febr. Acéstă societate a împlinit 14 anĭ dela esistența sa și, după cum constată raportul consiliului de administrațiune, an de an a mers progresiv. „Pe lângă tótă crisa ne mai pomenită, ce a băntuit anul trecut, acéstă societate — dice raportul — n'a ridicat dobênda și a adus cel mai mare serviciu pieței Giurgiului într'un timp, când streinii cămătarĭ au ruinat nenumĕrate familii, carĭ au cădut victimă colosalului lor faliment de peste 500,000 lei". — „Junimea comercială" are adĭ 500 membri, dér se speră, că Românii bunĭ mai ales acum vĕdênd marile binefacerĭ ce le aduce acea societate se vor grupa în jurul ei cu mic, cu mare. Fondul social al societății la 31 Dec. 1899 era 119.454 lei; fondul de reservă 9663 lei. Profitul net al anului trecut a fost de 10.492 lei. Președinte al acestei salutare societățĭ este d-l N. Droc. Barcian.

Cununiĭ. D-l *Traian V. Motora*, absolvent de teologiă și ales paroch al Gernesigului (tract. M.-Oșorheiŭ) și d-ra *Maria Tomuș* se vor cununa Dumineca în 13 (25) Febr. în biserica română gr. or. din Abrud. — D-l *Aureliu Barbu* notar com. în Lancrăm și d-ra *Aurelia Pop* din Cianul mare s'au cununat în 18 Febr. n. c.

Femeile aplicate în funcțiunĭ la căile ferate unguresci au trimis o deputațiune la ministrul unguresc de comerciŭ Hegedüs pentru a-l ruga sĕ facă a li se mări salariile, a li-se da drept de pensiune și a-se sistemisa posturile. Deputațiunea a fost presentată ministrului prin un deputat, care vorbi în numele damelor, dicênd, că fórte multe femei sunt aplicate în funcțiunĭ la căile ferate, carĭ însĕ cu leafa de acum nu pot trăi, ér la bĕtrânețe sunt espuse celei mai marĭ miserii. Ministrul a declarat, că el deja se ocupă cu acest plan și va face tot ce va puté, ca justa cerere a femeilor sĕ fie ascultată.

Deschiderea navigației pe Dunărea de jos. De Vinerĭ s'a deschis în mod regulat navigația între porturile Galațĭ și Brăila. Cursele se fac de cătră cele două vapóre cunoscute „*Orientul*" și „*Principele Carol*". Săptĕmâna viitóre însĕ ambele aceste vapóre vor înceta cursele lor și vor porni la Turnu-Severin, unde vor intra în șantierul naval spre a fi reparate. In locul lor cursele locale între Galațĭ și Brăila vor fi făcute de vaporul „*Turnu-Măgurele*" și de vaporul „*Mircea*", unul dintre cele patru vapóre noue, construite după modelul „Principelui Carol", și care va fi lansat dilele acestea de pe șantier. Printre bastimentele sosite erĭ în portul Galațĭ avem de notat următórele: Yachtul C. E. D. „*Carolus-Primus*", vaporul român „*Dragoș*" și vaporul rus „*Semstoje Sergiu*" tóte trele au acostat la cheiŭ. Săptĕmâna viitóre serviciul hidraulic va proceda la aședarea pontónelor și a punților de debarcare la tóte agențiile. Apele Dunării sunt în ușóră crescere. — Bastimentele marinei române de rĕsboiŭ, care au iernat în mare parte în portul Galațĭ, vor intra peste câte-va dile în Marea-Négră, spre a face esercițiĭ.

Tinerimea universitară română din Clușiŭ invită la serata literară musicală împreunată cu dans, ce se va ține în 27 Februarie n. 1900, în sala „Hotelul Central" de-acolo. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea de familiă 5 coróne, de persónă 2 coróne. Venitul e destinat pentru ajutorarea stud. univ. lipsițĭ de mijlóce. — Ofertele marinimóse se vor chita pe cale diaristică. — NB. Contribuirile bine voitóre se vor adresa d-lui Iulian Pop, stud. iur. (Kolozsvár, Belmagyar-u. 19 sz.).

Cafenéua din têrgul grâului începênd dela 1 Febr. n. a trecut dela cafegiul de până acuma Drechsler în posesiunea d-lui *Rudolf Malcher* junior, cunoscut publicului din Brașov din concertele filarmonice și de binefacere, în carĭ s'a produs ca virtuos în violină. D-l Rudolf Malcher se va nisui în tot modul de-a mulțumi pe visitatorii cafenelei prin purtarea sa prevenitóre, și va face ca sĕ nu se simtă vre-o deosebire jignitóre în urma schimbărei întêmplate. Tot din causa acésta a lăsat ca personalul de serviciu sĕ rĕmână acelaș.

Licitațiune cu oferte. In 26 Februarie n. 1900 se va ține în casarma de honvedĭ din loc licitațiune cu oferte pentru transportarea pânei dela brutăria la casarmă. Condițiile a-se vedé în anunțul afișat pe zidurile casei orașului, precum și în cancelaria regimentului 24 de honvedĭ.

Tinerimea română din Câmpenĭ invită la petrecerea împreunată cu dans, ce se va ține Joi în 1 Martie st. n. în localul casinei române de-acolo. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. Intrarea: de familiă 3 coróne, de persónă 1 corónă 20 fil. Venitul curat e destinat jumĕtate pentru fondul casinei române din loc, ér cealaltă jumĕtate pentru fondul bibliotecei despărțĕmêntului Asociațiunei române din Abrud.

Un omor politic.

Cetim în „Timpul" din Bucurescĭ: Marțĭ nóptea în dreptul casei Nr. 2 din strada Ceauș-Radu s'a găsit ucis pe la órele 10 un necunoscut, în etate cam de 25 de anĭ. Cadavrul zăcea pe stradă cu piciórele pe trotuar. Fiind cu fața în jos, s'a vĕdut că mortul avea o rană adêncă în creștetul capului, care era sfărîmat cu totul. Necunoscutul era îmbrăcat cu un palton negru și cu guler de astrahan. In picióre avea cisme. Incepêndu-se cercetările, s'a găsit în cărâmbul cismei drepte, la cadavru, un cuțit cu técă roșie și o scrisóre. Sub cadavru s'a găsit un topor, cu care victima fusese ucisă.

Victima se numesce Fitovsky. In urma stăruitórelor cercetărĭ, Miercurĭ după amiadĭ au fost prinșĭ toțĭ asasinii luĭ Fitovsky. Asasinii sunt în număr de patru: un student bulgar, anume Trifanoff, care de doi anĭ studiază în Capitală, fiind înscris la șcóla de sciințe politice. El e bursier al comitetului revoluționar macedonean din Sofia și președinte al filialei din Bucurescĭ al acestui comitet revoluționar. Ceilalțĭ trei sunt din Macedonia, trimișĭ anume de câte-va dile în Bucurescĭ de cătră comitetul revoluționar din Sofia, ca sĕ asasineze pe Fitovsky, șeful spionilor turcĭ pușĭ sĕ urmăréscă agitațiile comitetului revoluționar bulgar, precum și pe doi spionĭ subalternĭ al acestuia.

Crima a sĕvîrșit'o unul din complicĭ, Boice Ilief, care l'a pândit pe stradă numită și i-a dat o lovitură c'un topor în cap așa, că victima cădu jos ca trăsnită. Trifanoff, studentul, a arătat pe Boice Ilief ca omoritor. Pe acesta poliția l'a găsit culcat la un bragagiu din strada Cantemir. Boice a negat întâiŭ, apoi a mărturisit crima.

Afară de ucigașul Boice Ilieff și ceil'alțĭ complicĭ au mai fost arestațĭ Nicolae Miteff la hotel Dacia și Metu Stoicoff la hotel Macedonia. Aceștia doi fac parte din comitetul revoluționar bulgar din Ochrida și au venit în Bucurescĭ odată cu omorîtorul Boice Ilieff din Sofia. Ei aveau intențiunea ca a doua di după omorîrea lui Fitovsky, sĕ ucidă pe alt spion turc, anume Kiamil, aflător în Bucurescĭ.

Miteff a spus într'o declarație, ce a scris'o în limba bulgară, căcĭ nu scie românesce, că e trimes de comitetul secret din Sofia sĕ omóre pe Fitovsky și pe cele două ajutóre ale lui, deórece aceștĭ trei erau considerațĭ ca primejdioșĭ intereselor patrioților bulgarĭ. Dênsul a mai mărturisit, tot în scris, că a primit banĭ dela comitet și că era hotărît sĕ ucidă. E o figură slabă oilită, înconjurată de o barbă mică négră și désă. Se vede energia în acest om și talia lui de mijloc e bine desvoltată și aptă pentru agilitate.

Stoicoff a mărturisit și el aceleașĭ lucrurĭ. Pentru-că cei trei bulgarĭ nu sciau nicĭ o vorbă românéscă a servit de tălmaciŭ un soldat dela gendarmii pedeștri, care vorbesce fórte bine limba bulgară. Etă cum a fost ucis Fitovsky: După-ce a plecat Trifanof cu Fitovsky, cei trei complicĭ i-au urmărit până ce au găsit momentul potrivit pentru omor. Atuncĭ Boice s'a repedit dela colțul stradei unde era ascuns și a lovit pe victimă. Fitovsky nu era singur, el mergea pe trotoar cu Trifanov și acesta îl ținea de braț. Astfel victima a fost lovită pe când era ținută de cel care inscenase omorul. In cas când Fitovsky ar fi făcut vr'o mișcare sĕ fugă înainte de a fi lovit, Trifanof l'ar fi reținut.

Concurs.

Comitetul central al Reuniunei învĕțătorilor gr. cat. din jurul Gherlei escrie concurs pentru elaborarea următórelor teme de disertațiune:

1. „Incât s'ar puté delătura prin lățirea cunoscințelor naturale credința deșértă și superstițiunile din popor.?"

2. „Sĕ se arete importanța studiului religiunei în scóla poporală".

3. „Intru-cât póte sĕ influințeze esemplul preotului și al învĕțătoriului asupra poporului nostru la purtarea unei economii raționale?"

Premiul pentru fie-care temă este o sumă de 10 coróne din cassa reuniunei.

Estensiunea operatului are sĕ fie 3—4 cóle format cuart. Terminul lucrărei Dumineca Tomei 1900, pe când operatul e de a se subșterne la subscrisul comitet central dimpreună cu o epistolă sigilată pe care va fi scrisă devisa concurentului, ér înlăuntru sub sigil numele aceluia.

La premiile aceste pot concurge numai învĕțătorĭ actualĭ din cercul reuniunei.

Dela comitetul central al reuniunei învĕț. gr. cat. din jurul Gherlei.

Gherla, 12 Februarie st. n. 1900.

Ioan Papiu, președinte. **Dionisiu Vaida**, secretariu.

ULTIME SCIRI.

Durban, 19 Februarie. La Dordrecht s'a încins o luptă, care a durat 8 óre; mai pe urmă a luat caracterul unei bătălii formale.

Pretoria, 19 Februarie. Burii au tăiat linia de comunicație a generalului French, au prins și au luat trenul, care ducea proviant și munițiune. Generalul Burilor Delarey amenință pe Roberts la spate, ér armata lui Kronje caută sĕ atragă pe Roberts cătră Nord, unde Burii sunt întărițĭ pe înălțimĭ.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.55
Renta de coróne ung. 4%.	94.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%.	100.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%.	99.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.60
Bonurĭ rurale croate-slavone	94.—
Impr. ung. cu premii	162.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.25
Renta de argint austr.	99.85
Renta de hârtie austr.	99.85
Renta de aur austr.	99.15
Losurĭ din 1860.	137.—
Acțiĭ de-ale Băncei austro-ungară	126.60
Acțiĭ de-ale Băncei ung. de credit.	187.40
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit.	236 70
Napoleondorĭ	19 26
Mărcĭ imperiale germane	118.15
London vista	242.45
Paris vista	96.27
Rente de corone austr. 4%	99.55
Note italiene	89.75

Cursul pieței Brașov.

Din 19 Februarie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.84	Vênd.	18.90
Argint român.	Cump.	18.20	Vênd.	18.30
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.28
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.57	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	1.17	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	2.34	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		202.—	Vênd	203.—

Cursul losurilor private

din 14 Febr. 1900

	cump.	vind.
Basilica	13 50	14 40
Credit	395.75	397.75
Clary 40 fl. m. c.	129 50	131.—
Navig. pe Dunăre	—.—	—.—
Insbruck	65.—	67 —
Krakau	55.50	56 50
Laibach	49.—	51 —
Buda	131 50	134
Palfly	132 —	133 -
Crucea roșie austr.	42 75	43 50
dto ung.	23 50	24 2
dto ital.	—	—.—
Rudolf	59 —	61.
Salm	172.50	174.50
Salzburg	60. —	62.—
St. Genois	176. —	178.—
Stanisiau	120	60 —
Trisitine 4½% 100 m. c.	178.—	181.-
dto 4% 50	80.—	.—
Wallstein	178.—	184 - -
dto de 10 francĭ	12 7	13.75
Banca h. ung. 4%	123.—	123 80

Publicațiune

privitor la efectuirea lucrărilor de desăcare pe hotarul orășenesc.

Prea onoratul, vicecomitele al comitatului Brașov, domnul Dr. Frederic Jekel a estradat în 17 Ianuarie 1900 cu numĕrul 967 concessiunea provisoră în scopul efectuirei lucrărilor de desăcare și regulare pri vitor la părăul Lautebach, și canalurile vicinale, mai departe Ghimbeșelul, cât și părăul Timis Rossbach cu canalurile vicinale.

Toțĭ proprietari de pămênt, care cumva sunt interesațĭ prin acésta efectuire a lucrărilor de desăcare și regulare, se provócă a se presenta în 23 Februarie 1900 la 11 óre înainte de prânḑ în casa de sfat spre a lua la cunoscință textul estradatei concesiunĭ provisore, care se va publica în acelaș loc.

Brașov, 1900 în 14 Februarie.

Stabila comisiune esecutivă a lucrărilor de desăcare pe hotarul Brașovului grupa III.

Oscar Alesius, m. p.,
președintele comisiunei

861,1—2.

„LIPOVANA“ institut de credit și economii în LIPOVA.

CONVOCARE

Domnii acționarĭ ai institutului de credit și economii „LIPOVANA“ societate pe acții, se învită la a

VI-a Adunare generală ordinară

care se va ține în 8 **Martie a. c. la 10 óre a. m.** în localul institutului, opidul Lipova.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunei pe al șéselea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Darea absolutoriului direcțiunii și comitetului de supraveghere (§ 26 din statute)
4. Deciderea asupra întrebuințării profitului curat și fixarea dividendelor pro 1899 (§§ 26 și 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerĭ (§ 26 lit. g. din statute.
6. Alegerea a doi membri în direcțiune și a unui membru în comitetul de supraveghiere.

Domnii acționarĭ carĭ voesc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute se avisézǎ a depune la cassa institutului acțiile înainte de deschiderea adunării generale.

Lipova, 1 Februarie 1900.

Ales. Mocsonyi m. p.
președinte.

RAPORTUL comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Avem onóre a Vĕ raporta, că am urmat cu atențiune afacerile institutului din decursul anului de gestiune 1899, și am aflat exemplară punctualitate și ordine la institut, atât cu ocasiunea revisiunilor prescrise de statute cât și a celor extra-ordinare. Tot astfel revĕḑênd din posiție în posiție compunerea bilanțului și contului profit și perderĭ de pe anul 1899 le-am aflat în deplină consonanță cu cărțile principale și auxiliare ale institutului și conform legii comerciale.

Vĕ raportăm în fine, că primim propunerea direcțiunii relativă la distribuirea venitului curat de pe anul 1899 — conform bilanțului de fl. 9707.93 — și rugăm onorata adunare generală sĕ binevoiască a da absolutoriul pe anul de gestiune 1899 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere.

LIPOVA, 1 Februarie 1900.

Prof. Teodor Ceontea m. p. președinte. *Toedor Cosma* m. p.
Stefan Bordoșiu m. p., *Terențiu Petroviciu* m. p.

ACTIV. CONTUL BILANȚULUI PASIV.

ACTIV	florinĭ	cr.	PASIV	florinĭ	cr.
Cassa în numĕrar	4647	38	Capital pe acții	50000	—
Escompt	292360	67	Fond de reservă	12896	43
Credite personale	19826	80	Fond de pensiunĭ	734	—
Credite cambiale cu acoperire hipct.	15961	—	Depunerĭ spre fructificare	195633	92
Imprumuturĭ hipotecare	12199	50	Reescompt	77405	80
Lombard	3930	—	pro anul 1897 fl. 40.—		
Efecte publice	1479	—	Dividende neridicate „ 1898 „ 80 —	120	—
Realitățĭ	576	12	Conturĭ curente	2800	—
Mobiliar fl. 420.—	370	—	Diverse conturĭ creditóre	433	15
amortisare „ 50.—			Interese transitóre	3418	86
Diverse conturĭ debitóre	1799	62	Profit curat	9707	93
	353150	09		353150	09

EȘITE. PROFIT ȘI PERDERI INTRATE.

EȘITE		florinĭ	cr.	INTRATE		florinĭ	cr.
Interese:				Interese:			
de depunerĭ spre fructificare	11071.10			de escompt	28605.69		
de reescompt	5351.42			„ credite personale	2408 71		
de cont curent	130.90	16553	42	„ „ camb. cu acop. hip.	1625.12		
Spese:				„ împrumuturĭ hipotecare	1362.43		
salarii	3091.68			„ lombard	497.20		
chirie, imprimate, registre, diverse	1288 87			„ efecte	59.22	34558	37
marce de presență.	459.—	4839	55	Provisiunĭ		719	58
Contribuțiune:							
directă	2819.94						
10% dare după interesele la depunerĭ	1107.11	3927	05				
Amortisare:							
din cambii	100.—						
„ spese advocațiale	100.—						
„ mobiliar	50 —	250	—				
Profit curat		9707	93				
		35277	95			35277	95

LIPOVA, 31 Decembre 1899.

Voicu Hamsea director esecutiv. **Sever Bocu** m. p. prim-comptabil.

D i r e c ț i u n e a:

I. Cimponeriu m. p., *Dr. G. Popescu* m. p., *I. Dehelean* m. p., *P. Papp*, m. p., *A. Ciugudean* m. p., *D. Popoviciu* m. p.

Confrontându-se cu cărțile principale și ausiliare le-am aflat esacte.

LIPOVA, 1 Februarie 1900.

C o m i t e t u l d e s u p r a v e g h i e r e:

Teodor Ceontea m. p., președinte, *Teodor Cosma* m. p, *Stefan Bordoșiu* m. p., *Terențiu Petroviciu* m. p.

A V I S.

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face și reînoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă cărei lunĭ.

Domnii abonațĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonézǎ din nou sĕ binevoiască a scrie adres lămurit și se arate și posta ultimă.

Administrat. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.